

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

БОЙКО Володимир Васильович

ВИЗНАЧНА РОЛЬ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ РОЗВ'ЯЗАННІ НЕТИПОВИХ ПРОБЛЕМ

У сучасному світі, що стрімко змінюється, де нові виклики та непередбачувані ситуації виникають з калейдоскопічною швидкістю, традиційні, шаблонні підходи до розв'язання проблем часто виявляються неефективними. Коли ми стикаємося з нетиповими проблемами – тими, що не мають чітких алгоритмів розв'язання, знайомих прецедентів або очевидних рішень, – на передній план виходить креативне мислення. Саме воно стає тим потужним інструментом, який дозволяє нам виходити за межі звичного, генерувати нестандартні ідеї та знаходити інноваційні шляхи подолання перешкод.

Креативне мислення – це не просто здатність "думати поза коробкою", хоча це й є важливим аспектом. Це складний когнітивний процес, який включає в себе цілий ряд навичок та установок. До них належать:

-Гнучкість мислення: Здатність легко переключатися між різними ідеями, розглядати проблему з різних точок зору та відмовлятися від застарілих концепцій.

-Оригінальність: Здатність генерувати нові, незвичайні та унікальні ідеї, які відрізняються від загальноприйнятих.

-Асоціативне мислення: Здатність встановлювати зв'язки між, здавалося б, непов'язаними поняттями та ідеями, що може призвести до несподіваних інсайтів.

-Уява: Здатність уявляти собі альтернативні сценарії, моделювати можливі наслідки різних рішень та бачити потенціал там, де інші його не помічають.

-Допитливість: Нестримне бажання досліджувати, ставити запитання, шукати нову інформацію та не задовольнятися першим-ліпшим рішенням.

-Ризик-орієнтованість: Готовність випробовувати нові підходи, навіть якщо вони здаються ризикованими або непевними, розуміючи, що інновації часто виникають на межі невідомого.

Коли ми стикаємося з нетиповою проблемою, наш звичний багаж знань та досвіду може виявитися недостатнім. Стандартні процедури та перевірені методи не дають бажаного результату. Саме в цей момент креативне мислення стає нашим провідником. Воно дозволяє нам:

-Переосмислити проблему: Замість того, щоб намагатися втиснути нову проблему в рамки старих рішень, креативне мислення спонукає нас подивитися на неї під іншим кутом, виявити її сутнісні характеристики та сформулювати її по-новому.

-Згенерувати широкий спектр можливих рішень: Креативність допомагає нам вийти за межі очевидних варіантів та дослідити нетрадиційні підходи, які раніше могли здаватися неможливими або непрактичними.

-Оцінити та відібрати найбільш перспективні ідеї: Креативне мислення не обмежується лише генерацією ідей. Воно також включає в себе критичний аналіз та оцінку їхньої життєздатності, оригінальності та потенційної ефективності у контексті конкретної проблеми.

Важливість креативного мислення при розв'язанні нетипових проблем важко переоцінити в будь-якій сфері людської діяльності.

У науці та техніці саме креативні прориви призводять до революційних відкриттів та інноваційних технологій. Вчені та інженери, які здатні мислити нестандартно, ставлять під сумнів існуючі парадигми, формулюють нові гіпотези та розробляють принципово нові рішення складних наукових і технічних завдань. Прикладами можуть слугувати створення інтернету, розробка вакцин проти смертельних хвороб або винайдення нових джерел енергії. У кожному з цих випадків ключову роль відіграла здатність мислити креативно, виходячи за рамки усталених знань та уявлень. Такі «прориви», наприклад у фізиці, привели до найвеличніших відкриттів та досягнень, що в свою чергу дали революційні технічні рішення.

У бізнесі креативне мислення є критично важливим для виживання та процвітання в умовах жорсткої конкуренції та постійних змін ринку. Компанії, які заохочують креативність своїх співробітників, здатні швидше адаптуватися до нових викликів, розробляти унікальні продукти та послуги, знаходити нові ринки збуту та ефективніше вирішувати внутрішні проблеми. Креативні маркетингові кампанії, нестандартні бізнес-моделі та інноваційні підходи до управління персоналом – все це є результатом креативного мислення.

У мистецтві та культурі креативність є самою суттю діяльності. Художники, музиканти, письменники та інші творчі особистості використовують свою уяву та оригінальність, щоб створювати нові форми вираження, досліджувати невідомі емоційні та інтелектуальні території та збагачувати культурний ландшафт суспільства. Їхні нетипові погляди на світ та сміливі експерименти розширюють межі нашого розуміння прекрасного та спонукають до нових роздумів.

Навіть у повсякденному житті креативне мислення допомагає нам ефективніше справлятися з несподіваними ситуаціями, знаходити оригінальні рішення побутових проблем та робити наше життя більш цікавим та насиченим. Від того, як швидко ми знаходимо вихід із зачинених дверей, до того, як оригінально вітаємо друзів з днем народження – креативність робить наше життя більш гнучким та адаптивним.

Розвиток креативного мислення є важливим завданням як для окремих особистостей, так і для суспільства в цілому. Існують різноманітні методики та вправи, спрямовані на стимулювання креативності, такі як мозковий штурм, метод шести капелюхів мислення, скрайбінг, фрірайтинг та інші. Важливо створювати сприятливе середовище, яке заохочує експерименти, толерує помилки та підтримує нестандартні ідеї.

Отже, в епоху невизначеності та постійних змін, креативне мислення перестає бути просто бажаною якістю, а стає життєвою необхідністю. Його здатність генерувати нестандартні рішення, переосмислювати проблеми та знаходити інноваційні шляхи розвитку робить його незамінним інструментом для подолання нетипових викликів та досягнення успіху в будь-якій сфері діяльності. Розвиваючи та культивуєючи креативне мислення, ми відкриваємо перед собою безмежні можливості для інновацій, прогресу та вирішення найскладніших проблем сучасності.

БОНДАРЕНКО Ірина Геннадіївна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Креативність - творча, інноваційна діяльність; новітній термін описує індивідуальну творчість, що характеризується здатністю генерувати нові ідеї і входить як самостійний фактор у структуру таланту. Раніше в літературі використовувався термін «творчі здібності», але згодом його почали витіснити англійські запозичення (creativity, creative).

Креатив (англ. Creative) - це визначення описує продукти людської діяльності, створені способом, що відрізняється від аналогічних продуктів, новизною підходу, творчими рішеннями. Взагалі, він створений для привернення уваги, головним чином за рахунок емпатичності, пародійності, відчутності, яскравості та високої запам'ятовуваності образу. Дехто під креативністю розуміє започатковану «творчість». Насправді креативність – це синонім слова «креатив».

Креативне мислення - це процес свідомої діяльності, який дає змогу створювати абсолютно нові ідеї, знаходити оригінальні рішення, відхилятися від традиційних моделей мислення та вирішувати проблеми, що виникають у статичних системах.

Проблема креативності в освіті активно обговорюється в науковому середовищі вже не один десяток років. Це основоположні праці Ф. Баррона, Д. Гарднера, Х. Грюбера, С. Девіса, П. Торранса, Д. Харінгтона та інших дослідників. Водночас, з огляду на певні духовно-технологічні зміни, класичні погляди в цій галузі трансформувалися в умовах розвитку соціальної цивілізації. Сучасні реалії вимагають доопрацювання класичних уявлень відповідно до потреб навчання.

Безсумнівно, що феномен креативності є комплексним, багаторівневим і системним явищем, яке виявляється в багатьох напрямках дослідження теорії, практики та експерименту. Його розглядали також Ф. Баррон, Д. Богоявленська, Дж. Гілфорд, О. Григоренко, Л. Дідковська, Г. Костюк, С. Максименко, А. Маслоу, О. Матюшкін, Р. Мей, Г. Меднікова, В. Моляко, Д. Отич, Я. Пономарьов,

ЗМІСТ

АКУЛЕНКО Ірина Анатоліївна Творчість і навчально-дослідницька діяльність школярів в освітньому процесі з математики	3
АНДРЮЩЕНКО Ірина Сергіївна STEM-освіта як складова процесу модернізації системи освіти в Україні	5
АРНАУТОВА Лариса Валентинівна Формування креативного мовлення у дітей з затримкою психічного розвитку	8
БАБАЧУК Юлія Михайлівна Психолого-педагогічні умови розвитку рухової творчості дітей старшого дошкільного віку	11
ВАВСНУК Mykyta Developing Creativity In Students	14
ВАВСНУК Olena Development Of Personal Creativity	18
БАЛАКІРЄВА Вікторія Анатоліївна Розвиток креативного мислення майбутніх учителів початкової школи як передумова результативної професійної діяльності	22
БАРТЄНЄВА Ірина Олександрівна Теоретичний аспект створення креативного освітнього середовища для розвитку креативності майбутніх учителів	24
БАТЮК Наталія Орестівна Формування креативності майбутніх учителів мистецьких дисциплін через усвідомлення символічної образності української культурної спадщини	27
БАШАВЕЦЬ Наталія Андріївна Розвиток креативності вчителя фізичної культури як ресурсу інноваційного потенціалу особистості	31
BEREZOVSKA Liudmyla Creative Development Of A Preschool Child Through Artistic And Speech Activities	35
БИКОВА Світлана Валентинівна Креативність як ключовий фактор успішності особистості та інноваційного розвитку	37
БОЙКО Володимир Васильович Визначна роль креативного мислення при розв'язанні нетипових проблем	40
БОНДАРЕНКО Ірина Геннадіївна Теоретичні аспекти розвитку креативних здібностей студентів	42
БОРТОВ Андрій Сергійович Розвиток креативності як фактор підвищення психологічної стійкості особистості	46
БРИНЗА Ірина Вячеславівна, ЧЕРНЕНКО Наталія Миколаївна Креативність як важлива складова професійного розвитку здобувачів освіти	49
БУЗДУГАН Олена Анатоліївна Креативність як складова діяльності майбутнього вчителя східних мов	52
BULGAKOVA Valentyna Factors of Creativity Development	55